
گونه‌ها و انواع

واو

واو پیوند (ربط)

واو ربط ، پیوندی هم‌پایه ساز است که بین دو جمله می‌آید و آن‌ها را به هم ربط می‌دهد.

مثال : ■ من به کتاب فروشی رفتم و کتاب خریدم

■ آمدند و کردند و سوختند و کشتند و بردند و رفتند. (تاریخ جهان‌گشای

جوینی در توصیف حمله‌ی مغولان به ایران)

■ **واو ربط، در لف و نشر نیز بکار می‌رود :** برید و درید و شکست و بیست /

یلان را سر سینه و پا و دست (فردوسی)

واو کوتاهی (اختصار / ایجاز)

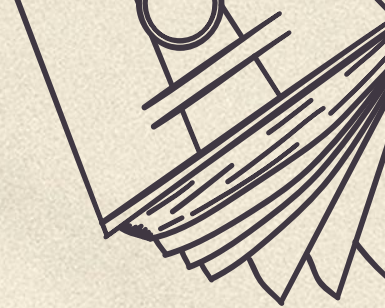
این واو نوعی از واو پیوندی (ربطی) است که به معنای دریافتن / دانستن / فهمیدن و ... بوده و برای حذف فعل جمله بعد می آید.

مثال : ■ دیدم و آن چشم دل سیه که تو داری / جانب هیچ آشنا نگاه ندارد (حافظ)
یعنی: دیدم و (دانستم / فهمیدم / دریافتم که) آن چشم سیاهی که تو داری ...

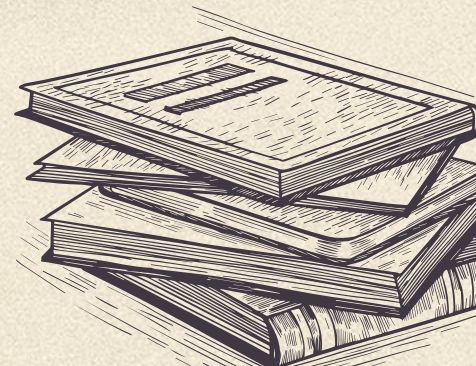
واو رویارویی (مقابله / تقابل / حرف اضافه)

این واو نیز نوعی از واو پیوندی (ربطی) است که حرف اضافه بوده و به معنای: «در مقابل / در برابر» است.

مثال: ■ عمر برف است و آفتاب تموز (سعدی شیرازی)

یعنی: عمر مانند برف است که در مقابل آفتاب سوزانی (تموز = تیرماه) است.

واو معاوضه / مبادله

این واو نوعی از واو پیوندی (ربطی) است که معنی معاوضه یا مبادله یک چیز با چیزهای دیگر است.

مثال : ■ دوست ما را و همه نعمت فردوس شما را (سعدی)

یعنی : همه خوشی های بهشت برای شما ، در برابر آن دوست برای من کافی است.

■ یک جهان و خنده های تو . یعنی جهان را در عوض و به جای خنده های تو می

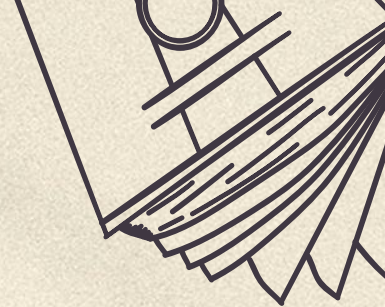
دهم.

واو ویژه ساز (تخصصی)

نوعی از واو پیوندی (ربطی) است که معنی به ویژه، مخصوصاً را می‌رساند

 مثال : ■ آفریده‌ها را دوست داشته باش و پدر و مادرت را.

یعنی به خصوص پدر و مادرت را دوست داشته باش.

واو تکرار و تأکید ربطی

این واو ، نوعی از واو ربط است که با تکرار فعل ، «واو» ربط نیز برای تأکید، تکرار شده است

مثال : ■ خر برفت و خر برفت و خر برفت (مولوی - مثنوی معنوی - دفتر دوم)

واو آغازین

نوعی از واو پیوندی (ربطی) است که گاه در پاسخ کسی می آید.

مثال : ■ سلام بر تو باد. و سلام بر تو (سلام علیک. وعلیک السلام).
گاهی در **آغاز** بیت یا مصرعی می آید. **مثال :** و نترسیم از مرگ... (سهراب)

■ در آشیانه دست پدر، کبوتر بود / ودانه دانه دعا بر لبان مادر بود (ایلیا)

■ گاهی نیز پیش از کلماتی **مثل :** اما، یا و... می آید که به گونه ای حشو است
مثال : واما بعد... **مثالی دیگر :** بالاخره حرف بزنم ویا نزنم

واو عطف

این نوع واو بین دو کلمه ی دارای نقش یکسان می آید و گویا عاطفه ای بین واژگان ایجاد می کند. البته غیر از فعل. چرا که هر فعل، یک جمله است.

کلمه ای را که قبل از واو عطف می آید، **معطوفٌ علیهِ** و کلمه ای را که بعد از آن می آید، **معطوف** می نامند. **مثال**: حسین و حسن آمدند .

واو مترادف

نوعی از واو عطف است که واژه پیش از خود را معنا می کند. 🗨️

مثال: ■ عطا و بخشش 📖✍️

واو متضاد

نوعی از واو عطف است که مخالف واژه پیش از خود است.

مثال : ■ دوستی و دشمنی

■ آمدند و کردند و سوختند و کشتند و بردند و رفتند. (تاریخ جهان گشای جوینی در

توصیف حمله ی مغولان به ایران)

■ بد و نیک را بذل کن سیم و زر / که این کسب خیر است و آن دفع شر (سعدی - بوستان)

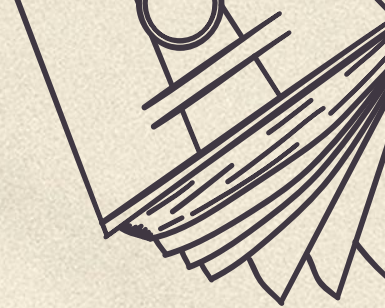

واو تضمن

نوعی از واو عطف است که یک واژه در ضمن و جزیی از واژه دیگر است

مثال : ■ زرو نعمت اکنون بده ، کان توست / که بعد از تو بیرون ز فرمان توست.

(سعدی- بوستان) یعنی زرد در ضمن نعمت و جزیی از آن است

واو تناسب

نوعی از واو عطف است که بین واژگانه تناسب ایجاد می کند.

مثال : ■ ابر و باد و مه و خورشید و فلک درکارند (سعدی)

واو تکرار و تأکید عطفی

این واو نوعی از واو عطف است که با تکرار کلمه، «واو» عطف نیز برای تأکید، تکرار شده است

مثال : ■ روشنان آسمانی در عبور / نور و نور و نور و نور و نور و نور و نور (مهدی سهیلی)

واو یکسانی

واو یکسانی، نوعی از واو عطف است که به معنای یا بوده و برابری را می‌رساند

مثال : ■ عمر ما را مهلت امروز و فردای تو نیست / دیگر اکنون با جوانان ناز کن با ما چرا

(شهریار تبریزی)

واو در مصرع اول یعنی : من مهلتی برای امروز (یا) فردا کردن تو ، ندارم

■ دیر و زود دارد اما سوخت و سوز ندارد – **یعنی :** ممکن است دیر یا زود انجام شود.

■ **مثالی دیگر :** برد و باخت برای من اهمیتی ندارد ! یعنی : برد یا باخت...

واو میان وند

این واو که نوعی از واو عطف است، بین تکواژهای مشتق – مرکب می آید و یک کلمه

((مرکب – وندی)) می سازد

مثال : ■ گفت و گو ، جست و جو ، آموزش و پرورش...

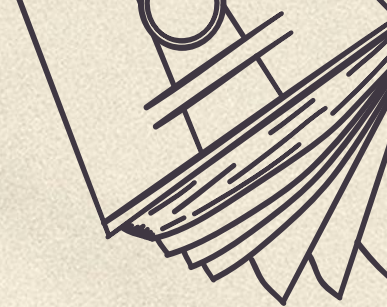

واوعلیت

واو میانه ای است که نوعی از واو عطف بوده و بین دو واژه قرار می گیرد که یکمین واژه را علت و دومین واژه را معلول نامند!

مثال : ■ پیری و بیماری- جوانی و تندرستی - ورزش و شادابی

واو همراهی (مَعیت)

نوعی از واو عطف بوده که به معنای «همراه با»، «مَعَّ» است و اغلب در شعر مشاهده می شود.

مثال : ■ گفتم من و طالع نگونسارم مسعود سعد سلمان.

یعنی: من همراه با بخت و اقبال نگونسارم / وارونه ام.

■ من و تا ابد این غم جاودانه (حسین منزوی)

یعنی: شاعر به همراه غم جاودانه اش

واو دوری (مباحث / استبعاد)

نوعی واو که در جملات بدون فعل برای برجسته کردن پیام می آید و معنای آن «دور بودن» است

مثال : ■ پدر و بدقولی . یعنی اینکه بدقولی از پدر دور است.

■ من و تنبلی؟! (تنبلی از من دور است) - مؤمن و دروغ؟! (دروغ از مؤمن دور است) -
امام حسین(ع) وسازش؟! - من و انکار شراب! این چه حکایت باشد. (حافظ)

واو ضمیر

این نوع واو ترکیبی ، مخفف بوده و بیشتر در شعر (نظم) دیده می شود و مرجع ضمیر را می شناساند.

مثال : ■ "و" ضمیر مخفف " او " : **مثال** : تخفیف کو به جای که او، تخفیف درو به جای در او ،

تخفیف چنو به جای چون او

■ ورا در شبستان فرستاد شاه / ز هرکس فزون شد ورا پایگاه (فردوسی).

واو تفریق / واو تفاوت

«واو» تفاوت که آنرا تفریق نیز می نامند! در زبان فارسی کاربردی ندارد و مربوط به ادبیات عرب است و ما تنها اشاره ای کوتاه به آن می کنیم!

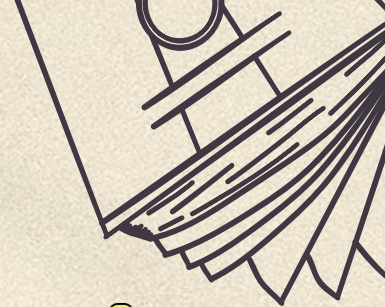
این (واو) همانند (واو) معدوله نوشته می شود اما خوانده نمی شود و برای دو اسم که در نوشتار یکی هستند؛ بکار می رود تا با یکدیگر اشتباه گرفته نشوند

مثال: ■ (عُمَر) و (عَمْرُ) که (عَمْرُو) نوشته می شود!

واو معدوله

یک نوع واو که کاربرد بسیار فراوانی در کتابت فارسی دارد **واو معدوله** است. در تعریف واو معدوله می **توان گفت**: نوعی واو که نوشته می شود ولی خوانده نمی شود و به همین سبب در زبان فارسی در حوزه واج شناسی هنگام نوشتن واج های یک کلمه این نوع واو را به حساب نمی آورند چون صدا ندارد

مثال: ■ واو در کلمه خواهر، خوردن، خواهش، خواب، خوار و... که واو معدوله است.

واو وندی - اشتقاقی (نسبت)

واو فراوانی
(کثرت)

واو تحقیر و
تصغیر

واو تشابہ و
تصغیر

واو ونندی - اشتقاقی (نسبت)

واو فراوانی (کثرت)

واو فراوانی، معنی کثرت (زیاد بودن) را نسبت می دهد که بیشتر معنی تحقیر را می رساند
اغلب در زبان محاوره یا در نمایشنامه ها و یا در داستان هایی که به زبان محاوره بیان می شود می آید.

 مثال : ■ شکمو، نق نقو، ریشو، غرغرو، چاقالو، توپولو، شپشو

واو وندی - اشتقاقی (نسبت)

واو تحقیر و تصغیر

این نوع واو بیشتر در زبان محاوره می آید و نسبت تحقیری و کوچکی را به فردی می رساند. اما در معنای فراوانی چیزی نیست

مثال : ■ یارو ، اخمو ، پسررو (پسرک) ، مردرو (مردک) و...

واو وندی - اشتقاقی (نسبت)

واو تشابه و تصغیر

این نوع واو در معنای مثل و مانند است

مثال : ■ گردو، یعنی مثل گردی، دایره ای، گُروی شکل.

واو حالیه

این نوع واو معنای: «در حالی که / و حال آنکه» می دهد.

مثال : ■ محبوسم و طالع است منحوسم . (مسعود سعد سلمان)

یعنی : زندانی هستم ، در حالی که بخت و اقبالم نحس شده است.

واو استدراک

به معنای : ولی، اقا، لکن، لیکن، ولیکن، ولیک

مثال : دریای اشکم و (اما) تو مرا اینچنین خواه!

■ رفتم و (ولی) او را ندیدم

واو جدایی

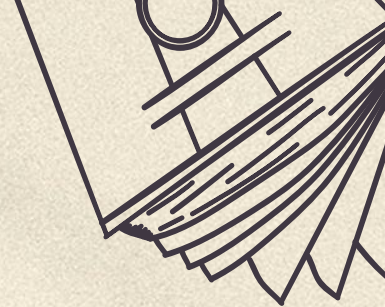
یا از سرگیری (استیناف): کاربرد واو جدایی (استیناف) در عبارات، دقیقاً در برابر (واو) عطف بوده و در جایی آورده می شود که کارش، قطع ارتباط کلامی جمله ی بعد با عبارت قبل از خود می باشد!

مثال: ■ وگرنه . وَاِلَّا .

واو شک و تردید (تقریبی)

این واو تنها موردی را به طور تقریبی، تخمین می زند.

مثال از گلستان سعدی : ■ به چه کار آیدت ز گل طبعی ؟ از گلستان من ببر ورقی !

گل همین پنج روز و شش باشد (واو میان پنج) و روز و شش ، «واو تردید» است

واو سوگند (قسم)

■ مثال : ■ واللّٰه

■ سفرت بخیر اما تو و دوستی خدا را (به خاطر خدا) / چو از این کویر وحشت به

سلامتی گذشتی / به شکوفه ها به باران برسان سلام ما را (شفیعی کدکنی)

یعنی: سفرت به خیر و خوشی اما تو را به دوستی مان سوگند...

واو حصری

واوی که حصری بین معطوف و معطوفٌ علیه می سازد.

مثال : ■ من و دست و دامان آل رسول (سعدی)

یعنی: من تنها دست به دامان خاندان پیامبر(ص) می شوم.

واو میانجی

واوی که بین دو مصوت (حرف صدادار) نقش واج میانجی (صامت = بی صدا) را دارد.

مثال : ■ بانوان ، بازوان

انواع واج میانجی :

ی میانجی **مثل :** دانشجویان

گ میانجی **مثل :** بندگی

ء میانجی **مثل :** نکته ای

ج میانجی **مثل :** سبزیجات

ک میانجی **مثل :** نیاکان، پلکان

و میانجی **مثل :** گیسوان

واو پایانی

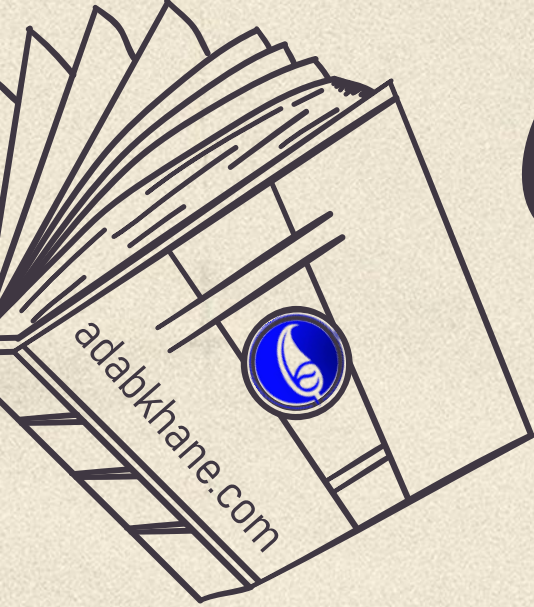

واوی که پایان بخش کلام است.

مثال : ■ والسلام ، وصلى الله على سيدنا و نبينا محمد وآله الطاهرين.

درود و بدرود.

۹۹ یان ۶۶
پت

گروه دانشوران

دکتر علیاری - صادق خیری - محمد جواد برخوردار

زیر نظر دکتر ایلیا (حسین محمدی مبارز)

